

Colegiul Economic "Octav Onicescu" Botoșani
Anul școlar 2019-2020 (perioada cursurilor suspendate 11.03. – 12.06)
Disciplina *Economie*; Clasa a XI-a
Prof. Paul Octav

Cererea și oferta de monedă

Lecție realizată în colaborare cu domnul Daniel Rusu, profesor la Colegiul
"Alexandru cel Bun" Gura Humorului

Lecția trecută a fost despre bani, ca instrument de schimb, de plată, dar și ca etalon al valorii. De asemenea am vorbit despre masa monetară și despre împrejurările, dar și instrumentele prin care se modifică, fie în sensul creșterii, fie în cel al restrângerii ei. Astăzi vom avea în vedere cererea și oferta de bani.

În principiu, și cererea și oferta de bani vine din partea agenților economici.

Unii dintre aceștia au disponibilități bănești (în sensul că au disponibile sume de bani, fie pentru economisire, fie pentru investiții aducătoare de profit). Ei reprezintă oferta de monedă.

Alții au nevoie de anumite sume de bani, fie pentru a-și asigura cele necesare consumului, fie pentru a-și finanța anumite investiții. Ei reprezintă cererea de monedă.

Oferta de monedă vine de la: băncile comerciale, case de economii, societăți de asigurare, Banca Centrală, populație, etc. Acești agenți economici oferă sume de bani sub formă de împrumut.

Cererea de monedă vine de la: întreprinderi, Trezorerie, Banca Centrală, băncile comerciale, populație etc. Acești agenți economici au nevoie de bani sub formă de împrumut .

Întâlnirea dintre cererea și oferta de monedă se realizează direct sau prin intermediari. Intermediarii sunt: băncile comerciale, casele de economii, societățile de asigurări etc.

Cel care oferă împrumutul se numește **creditor**.

Cel care primește împrumutul se numește **debitor**.

Creditul și dobânda

În prima parte a lecției am văzut că obiectul relației dintre cererea și oferta de monedă este reprezentat de sume de bani acordate ca împrumut, iar intermedierea acestei relații se realizează de către bănci. Suma de bani pe care un agent economic o oferă ca împrumut unui alt agent economic poartă numele de **credit**.

Creditul este o relație între un agent economic (**creditorul**) care acordă un împrumut în bani unui alt agent economic (**debitorul**), în schimbul unei unui procent din suma împrumutată. Această sumă suplimentară pe care debitorul trebuie să o plătească creditorului la sfârșitul contractului de creditare este **dobânda**.

Dobânda este suma de bani care revine proprietarului de capital bănesc ca răsplată pentru un împrumut acordat.

Dobânda este, deci, prețul creditului.

Mărimea dobânzii se măsoară cu ajutorul a doi indicatori:

1. *Masa dobânzii* - care se calculează în valoare absolută (adică în unități monetare - lei, euro, dolari etc.) și este suma de bani pe care o plătește debitorul creditorului.
2. *Rata dobânzii* - care se calculează în mărime relativă (adică procentual) și este raportul dintre mărimea dobânzii și suma de bani împrumutată.

Masa dobânzii poate fi calculată în două moduri:

a. Dobânda simplă pentru credite mai mici de un an sau cele plătite în tranșe.

$$D = S * d * n$$

Unde:

D - dobânda

S - suma împrumutată (creditul)

d - rata dobânzii

n - durata contractului

Dacă durata contractului este mai mică de un an, atunci:

n = nr. de luni ale contractului/12(lunile unui an)

Sf - suma finală (cât va plăti în total debitorul la scadență)

$$Sf = S + D$$

Să luăm un exemplu:

$$S = 100 \text{ lei}$$

$$d = 20\% \text{ pe an}$$

$$n = 6 \text{ luni}$$

$$D = S * d * n = 100 * 20 / 100 * 6 / 12 = 10 \text{ lei}$$

$$Sf = S + D = 100 + 10 = 110 \text{ lei.}$$

a. Dobânda compusă (capitalizată) pentru credite pe o perioadă mai mare de un an, plătite la sfârșitul contractului (la scadență).

$$D = S (1 + d)^n - S$$

$$Sf = S (1 + d)^n$$

Să luăm un exemplu:

$$S = 100 \text{ lei}$$

$$d = 10\% \text{ pe an}$$

$$n = 3 \text{ ani}$$

$$D = S (1 + d)^n - S = 100(1 + 10/100)^3 - 100 = 33,1 \text{ lei}$$

$$Sf = S + D = 100 + 33,1 = 133,1 \text{ lei}$$

În continuare vom vedea cum realizează venit o bancă comercială:

Populația depune bani la bancă pentru care primește de la aceasta o *dobândă pasivă* (D_p)

$$S = 100 \text{ lei}, d_p = 5\%, n = 1 \text{ an}$$
$$D_p = 100 \cdot 5 / 100 \cdot 1 = 5 \text{ lei}$$

Banca plătește depunătorilor *dobânda pasivă* (D_p). Cu banii depunătorilor, banca acordă credite în schimbul unei *dobânzi active* (D_a)

Deci banca va încasa de la debitorii săi 20 de lei și va plăti deponenților 5 lei.
Diferența dintre D_a și D_p este *câștigul băncii*.
 $CB = D_a - D_p = 20 - 5 = 15 \text{ lei}$

Populația care are nevoie de bani primește de la bancă credite în schimbul cărora plătește o *dobândă activă*.

$$S = 100 \text{ lei}, d_a = 20\%, n = 1 \text{ an}$$
$$D_a = 100 \cdot 20 / 100 \cdot 1 = 20 \text{ lei}$$

Câștigul bancar nu este profitul băncii.
Profitul băncii poate fi brut și net.

Profitul brut (Prb) este diferența dintre câștigul bancar și costurile de funcționare ale băncii
 $Prb = CB - CF (CT)$

Profitul net este diferența dintre profitul brut și impozitele directe.
 $Prn = Prb - I$

În continuare vă propun un exemplu de problemă rezolvată:

La o bancă populația depune 100000 lei pentru care banca plătește o rată a dobânzii de 2% pe an. Cu această sumă banca acordă credite cu o rată a dobânzii de 12% pe an. Știind că banca are cheltuieli de funcționare de 3000 lei, iar impozitul pe profit este de 10%, calculați câștigul net al băncii.

Rezolvare:

a) scoatem datele problemei

depuneri = 100000 lei

da (rata dobânzii active, adică cea plătită de bancă) = 2%

n (durata contractului) = 1 an

credite = 100000 lei

dp (rata dobânzii pasive, adică cea încasată de bancă) = 12%

n = 1 an

CT (cheltuielile totale ale băncii) = 3000 lei

i (impozit) = 10%

Prn (venitul net al băncii) = ?
-----

b) Scriem formula indicatorului solicitat

$Prn = Prb - i$

c) aflăm indicatorii din formulă

$Prb = CB - CT$

CB (câștigul băncii) = Da - Dp

Da (dobânda activă) este dobânda încasată de bancă de la cei cărora le oferă credite

$Da = \text{creditele} * da * n = 100000 * 12/100 * 1 = 12000 \text{ lei}$

$Dp = \text{depuneri} * dp * n = 100000 * 2/100 * 1 = 2000 \text{ lei}$

$CB = 12000 - 2000 = 10000 \text{ lei}$

$Prb = 10000 - 3000 = 7000 \text{ lei}$

d) aflăm valoarea impozitului

$$i = 10/100 * Prb = 10/100 * 7000 = 700 \text{ lei}$$

e) aflăm valoarea profitului net

$$Prn = Prb - i = 7000 - 700 = 6300 \text{ lei}$$